

Autor fotografií Karel Cudlín

Stále více a častěji se fotografie objevují v expozicích galerií výtvarného umění, pořádají se autorské výstavy, fotografické festivaly, autoři fotografií spolupracují s významnými deníky a časopisy etc. Dále obtížně přehlednutelné množství snímků, hlavně těch amatérských, přináší v současnosti internet. Každopádně každý majitel mobilu se dnes zároveň může stát fotografem. V této vizuální záplavě a změti informací je proto potřeba nějak vyniknout, být výrazný. „Správný“ fotograf by měl vyhovovat předpokladům, jež vytyčuje například Roland Barthes ve své *Světle komoře*: „studium“ a „punctum“. V případě „puktování“ jde o určité vyhocení, fascinaci, vbodnutí, jakoby vrh kostkou. Zdá se mi, že tyto předpoklady naplňuje umělecká tvorba Karla Cudlína.

Profesionální fotograf a pedagog FAMU Karel Cudlín dříve prošel zaměstnáními, která mu umožnila zachytit všední i sváteční život lidí. Do bezprostřední blízkosti svých „objektů“ zájmu se tak třeba dostal díky svému působení na příprave pro sociální kurátory (1979–1981), nebo když jako zaměstnanec družstva Fotografia (1981–1983) fotil plesy v Paláci Lucerna. Přinášel tak autentická vizuální svědectví o životě v osmdesátých letech, přičemž jako nejméně obvyklé se dnes mohou jevit jeho fotografie s kremační tematikou, vznikající během autorovy brigády u Pohřební služby.

Formální vzdělání získal Karel Cudlín na gymnáziu Na Pražačce a snad našemu protagonistovi neuškodí, když prozradíme, že na třetí pokus se mu podařilo dostat na FAMU, kde v roce 1987 úspěšně absolvoval katedru umělecké fotografie. Stejně důležitá je skutečnost, že již roku 1988 samostatně vystavoval v síni Fotochemy na Jungmannově náměstí v Praze a zároveň byl přijat jako fotoreportér týdeníku Mladý svět. Autorovu biografii potom doplňují údaje o dlouhodobé spolupráci s časopisy *Revolver revue* a *Respekt* a epizodickými vystoupeními v denících *Prostor* a *Lidové noviny*. V letech 1996–2003 byl jedním ze skupiny fotografů soustředěných kolem prezidenta Václava Havla.

Jak vidno už z jeho životopisu, fotograf Cudlín s potěšením „přepíná“ různé situace, jakož i etnická prostředí. Za exotikou se vypravil na počátku devadesátých let především na Východ, takže v jeho uměleckém itineráři nalezneme Slovensko, Zakarpatskou Ukrajinu, Polsko, Rumunsko a Moldávii. Dále vyráží na Kavkaz (Náhorní Karabach a Ázerbájdžán), konečně pak jej okouzlí Mongolsko a do konce devadesátých let se datují Cudlínovy cesty do Izraele. Ze všech těchto míst přináší neobyčejná vizuální svědectví o každodenním a svátečním životě, jedná se tak vlastně o jaksi specifické fotografické „dějiny zdola“.

Nejemocionálnější vztah si ovšem Karel Cudlín zachovává k Žižkovu, neboť se tam roku 1960 narodil a posléze v tamních uličkách vyrostl. Proto se v hledáčku jeho fotoaparátu objevili žižkovští Romové, šedivé ulice, ponuré fabriky, hospody a další typicky žižkovská zákoutí. Autor si však oblíbil i další okrajové části a čtvrtě Prahy, například Karlín. V mnoha podobných případech nám v současnosti zůstává už jen vizuální vzpomínka na zmizelý svět, fixace míst fotograficky ztvárněných v paměti. Ve srovnání s tím pak více či méně nepatřičně dnes vyznívají jeho foto komunistických rituálů.

Dokumentarista Cudlín mimo jiné navštívil v roce 1991 vojenský prostor v Milovicích, přičemž zde zachytil zvláštní atmosféru odchodu sovětských okupačních vojsk z bývalého Československa a také následnou poušť, prázdnotu a osud zapomenutých věcí.

Celkově vzato, Karel Cudlín se ve všech oblastech své činnosti zařazuje k české fotografické špičce, ale jeho práce má již přesahy zahraniční, vyjádřené například důležitými autorskými přehlídkami v Musée Municipal, Cognac (1991), Nora Gallery, Jeruzalém (1996), Aspectos, Barcelona (2000 a 2002) nebo Leica Gallery, New York (2003). Cudlínova díla se dnes vyskytují nejen ve veřejných, ale také v mnoha soukromých sbírkách v Evropě, USA a Izraeli.

Lze jej rovněž autorsky začlenit do kategorie „pouliční fotografie“ (*street photography*). V jeho případě přitom nikdy nejde jen o prosté dokumenty, ale též o svého druhu výtvarná díla s promyšlenou kompozicí, jakož i s dalšími motivickými akcenty. Přínejmenším je třeba uvedeným fotografiím přiznat specifickou situačnost, která do sebe nasává příležitostné narativní momenty. Filosoficky řečeno, v Cudlínových snímcích se vždy nějak projevuje bytostná stránka člověka a jeho životního osudu. Tento pronikavý pohled graduje právě v autorových důsledně černobílých barvách, avšak dnes se Karel Cudlín už nevyhýbá ani barevné a digitální fotografii. Dodejme jen, že autor má v každé z těchto technických oblastí vše dobře nastaveno a jeho fotografické oko má pokaždé tu správnou ohniskovou vzdálenost a zaostření.

Dosavadní Cudlínova tvorba si již dnes vyžádala a zasloužila několik samostatných, odborně reflektovaných monografií. Na analýzu a interpretaci tak rozsáhlého a tematicky bohatého fotografického díla jedna časopisecká studie nemůže stačit. Snad tedy tato letmá glosa zprostředkuje alespoň první seznámení s tímto autorem, ostatně žádná glosa nemusí být nikdy přehnaně závazná. Ačkoliv...

Bohuslav Šalanda